

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK - 0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

31. maj 2020

Kære

Du har den 9. februar 2021 klaget over et indslag i Radioavisen den 9. februar 2021. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og afgivet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi:

Journalen

Etikchef, Anja Lundberg Andersen, GD Stab

Underdirektør, Lasse Ring Christensen, GD Stab

Seniorkonsulent, Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef, Thomas Gadsbølle Larsen, DR NAD

Chefkonsulent, Marianne Juul, DR NAD

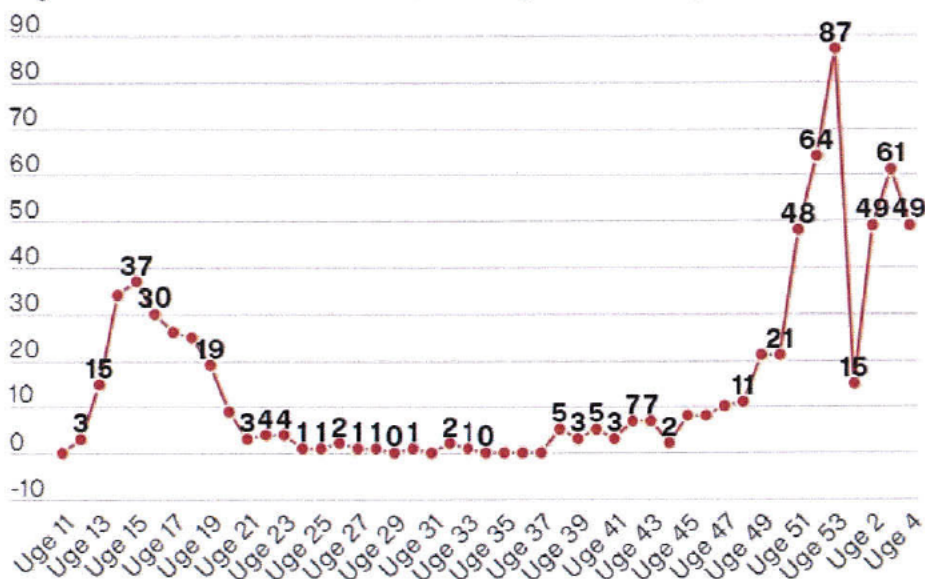
Direktør, Sandy French, DR NAD

Gennemgang af sagen

Den 9. februar 2021 klager (herefter benævnt Klager) over et indslag i Radioavisen kl. 21.00 samme dag. Indslaget drejer sig om dødsfald som følge af corona. Klager skriver i første omgang til en mailboks hos DR NAD, men da Klager ikke får svar, sender han også klagen til lytternes og seernes redaktør (LSR). Klager har vedlagt en statistik til brug for sin klage. Klager oplyser, at statistikken er hentet fra Statens Serum Instituts (SSI) hjemmeside. Imidlertid kan man kun se tallene fire uger tilbage, så Klager kan ikke genfinde den statistik, der lå i februar. Klagers vedhæftede statistik ser således ud:

Dødsfald på plejehjem

Udviklingen i døde med covid-19 på landets plejecentre siden marts 2020 (Kilde: SSI)

Klager skriver: "I radioavisen her til aften, fortæller I om at Corona dødsfald på plejehjem er faldet til det laveste siden midt i december.

I referer til en virolog der siger han mener det skyldes at man er begyndt at vaccinere. Jeg finder indslaget uredeligt og i strid med god journalistik i det at I undlader at fortælle hvor højt antallet af dødsfald på plejehjem har været i de foregående uger, som toppede med næsten det dobbelte antal af det nuværende, nemlig 87 ældre på en uge. I får det på den måde til at lyde som om at vaccinen hjælper de ældre. Det må høre med til historien at antallet af dødsfald steg voldsomt EFTER vaccinationerne begyndte i slutningen af dec. 2020."

DR's svar til klager

Redaktionschef Thomas Gadsbølle Larsen (herefter benævnt TGL), der er redaktionschef for Radioavisen, skriver den 18. februar 2021 tilbage og svarer Klager. I svaret skriver TGL blandt andet:

"Hvis man ser på kurven over dødsfald blandt de ældre på plejehjemmene, som SSI opdaterer hver tirsdag, så er det korrekt, at tallene har været faldende flere uger. Ligesom det er korrekt, at der er tale om det laveste antal dødsfald siden begyndelsen af december, hvor antallet af dødsfald begyndte at stige. De tal, du medsender i grafen, er for øvrigt forskellige fra tallene på SSI's hjemmeside, som kan findes her: <https://covid19.ssi.dk/overvagningsdata/ugentlige-opgorelser-med-overvaagningsdata>

Jeg kan forsikre dig om, at vi ikke bevidst tilbageholder information. Vi kunne have nævnt, hvornår antal dødsfald toppede, men jeg mener ikke, at det er uredeligt ikke at gøre, eller at det er et problem journalistisk.

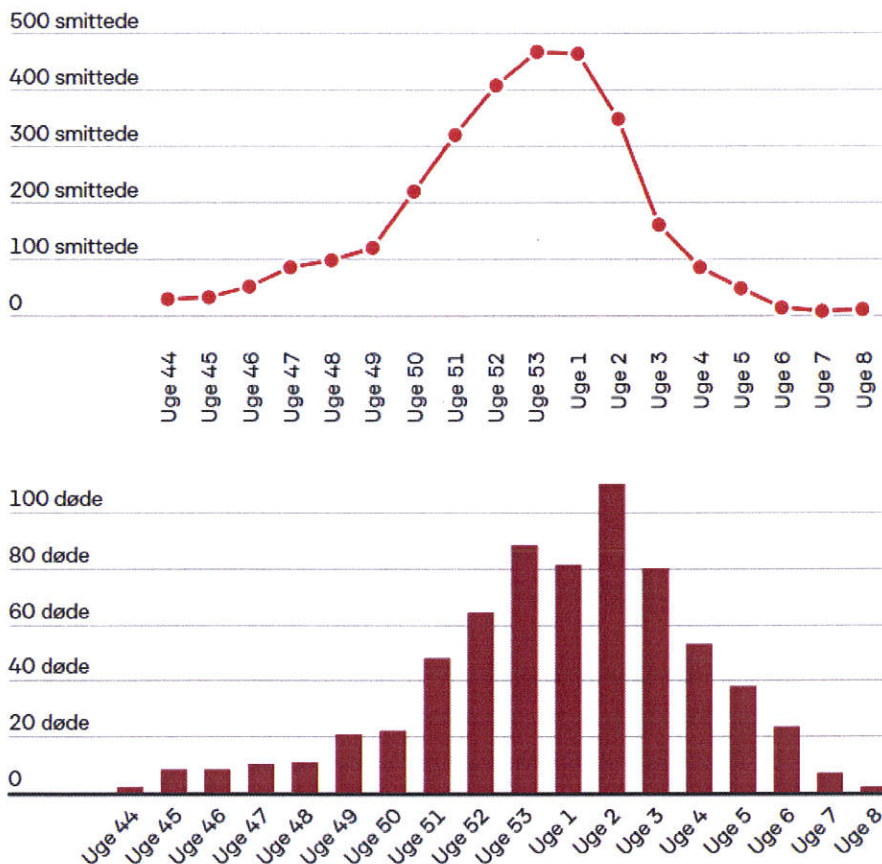
Ifølge SST og eksperter vil der gå en rum tid, før man ser en effekt af en vaccine. Dels er vaccinen fulde effekt først nogen tid efter 2. stik (se oversigt i denne: <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/Corona/Vaccination/Vaccination-pjece-A4-digital->

webtilgaengelig.ashx?la=da&hash=64896844F95102D8B8CFC9FE9093F5E2261AFB7F.), dels kommer dødsfaldene med forsinkelse, da der vil gå flere uger fra en ældre borger bliver smittet til vedkommende afgår ved døden. Derfor må der også forventes at gå en rum tid fra vaccinationerne indledes, til dødstallene falder.

I telegrammet er Allan Randrup Thomas også citeret for at sige: Umiddelbart vil jeg tro, at det faldende dødstal repræsenterer en begyndende effekt af vaccineprogrammet."

SSI bringer hver 14. dag en ny statistik blandt andet vedrørende plejeboliger og dødsfald med covid. Jeg har bedt Radioavisen redegøre for tallene tilbage fra december og frem til klagedatoen ud fra SSI's løbende opgørelser. DR's opgørelse fremgår af nedenstående figur.

Smittede og døde på plejehjem

Kilde: Statens Serum Institut.

Klager vender tilbage og gentager kritikken over for Radioavisen. I mail af 20. februar skriver Klager blandt andet:

"Jeg skal ikke kunne sige og I tilbageholder information bevidst eller ubevidst, men fakta er at I behandler tallene på en måde, således at de kommer til at fremstå forkert.

I fremstiller tallene således: der er fald i antallet af døde på plejehjem fra midt i december til de seneste tal før udsendelsen, start af februar.

Fakta er at der har været en markant stigning i antallet af døde på plejehjem i perioden, som nu er faldet.

Jeg mener det er uredeligt og meningsdannende og forkert statistisk at se på tallene på den måde som I gør.

Jeg vil derfor gerne bede om at der bringes et dementi og en reel forklaring på tallene.

Altså at antallet af døde på plejehjem steg drastisk efter man begyndte vaccinationen.

Dementiet bør bringes i radioen prime time, eller på DR hjemmeside, synligt.

Hvad årsagen er kan man så vælge at dykke ned i, og have forskellige meninger om, men den store stigning på 5 gange fra tallene i uge 49-uge 2 = 500% eller hvis man ser

på uge 44 – uge 2 ; 50 gange flere altså 5.000% flere. Det er jo et spørgsmål om hvordan man ønsker at et emne skal fremstå, og hvordan man vælger at bruge statistik. Endvidere skriver du til mig:

Ifølge SST og eksperter vil der gå en rum tid, før man ser en effekt af en vaccine. Dels er vaccinen fulde effekt først nogen tid efter 2. stik (se oversigt i denne:

[https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/Corona/Vaccination/Vaccination-pjece-](https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/Corona/Vaccination/Vaccination-pjece-A4-digital-)

[webtilgaengelig.ashx?la=da&hash=64896844F95102D8B8CFC9FE9093F5E2261AFB7F](https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/Corona/Vaccination/Vaccination-pjece-A4-digital-webtilgaengelig.ashx?la=da&hash=64896844F95102D8B8CFC9FE9093F5E2261AFB7F)), dels kommer dødsfaldene med forsinkelse, da der vil gå flere uger fra en ældre borger bliver smittet til vedkommende afgår ved døden. Derfor må der også forventes at gå en rum tid fra vaccinationerne indledes, til dødstallene falder.

Det som jeg efterlyser og som jeg mener at DR i dette tilfælde radioavisen burde dække og være opmærksom på er de skader og dødefald der er i umiddelbar forlængelse af vaccinen, og som kan måles ud fra de høje tal umiddelbart i forlængelse af at man begyndte på at vaccinere de ældre på plejehjem."

Klager modtager ikke flere svar fra Radioavisen. Klager anker sagen den 7. maj 2021.

Procedure

Ifølge DR's etiske retningslinjer skal en klage være besvaret inden for fire uger efter, at den er indgivet. DR bestræber sig på at besvare den væsentligt hurtigere. Klagen er besvaret inden for fristen. Svaret forholder sig til Klagers påstande.

En klager har 12 uger til at anke sagen i, hvilket ligger inden for rammerne i dette tilfælde. Fristen ville være sprunget den 13. maj, men er indkommet den 6. maj 2021.

Hvad der blev sagt i Radioavisen

Timenyhederne den 9. februar 2021 kl. 21.00:

"Antallet af dødsfald blandt plejehjemsbeboere, der var bekræftet smittet med covid-19, fortsatte med at falde i sidste uge. Her døde 37 smittede på landets plejehjem. Det viser en ugentlig opgørelse fra Statens Serum Institut. Og det er det laveste ugentlige antal døde siden begyndelsen af december sidste år. Allan Randrup Thomsen, der er professor i eksperimenterende epidemiologi på Københavns Universitet, vurderer, at faldet skyldes, at flere nu er blevet vaccineret mod covid-19. 85 procent af plejehjemsbeboerne har nu fået de to stik, som vaccinerne kræver. "Umiddelbart vil jeg tro, at faldende dødstal repræsenterer en begyndende effekt af vaccineprogrammet," siger Allan Randrup Thomsen.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Jeg har modtaget tallene for smittede og døde på plejehjem, som DR har trukket fra Statens Serum Institut (SSI).

Tallene løber fra uge 44 i 2020 til uge 8 i 2021. Tallene topper omkring årsskiftet med et niveau på knap 500 smittede og døde. Herefter falder tallet markant uge for uge til det nærmer sig i uge seks. Antallet for kun døde med covid-19 når sit toppunkt i perioden i uge 2 med over 100. I uge 44 er tallet to døde. I uge 2 er tallet 110 døde. I uge tre er tallet 80 døde, og siden falder det uge for uge.

DR har benyttet de officielle tal fra SSI. Det er den autoritative kilder i Danmark, til tal over smittede og døde med covid-19.

Også Klager har fremlagt en statistik fra SSI med antal døde med covid-19 på landets plejecentre siden marts 2020. Tallene afviger fra den statistik baseret på SSI-tal, som DR har gengivet. Der ses dog også på Klagers SSI-tal det samme mønster – at antallet af døde plejehjemsbeboere med covid-19 stige voldsomt i slutningen af året for at toppe i begyndelsen af det nye år. Herefter kendes ikke det videre forløb på Klagers statistik, men DR-tallene, som løber frem til februar viser en markant nedgang.

Vaccinationerne mod corona begyndte den 27. december 2020. Som det fremgår af svaret fra TGL, er det den sundhedsfaglige forventning, at der vil være nogle ugers forsinkelse på virkningen, og derfor er det - ifølge DR's sundhedskilder - ikke underligt, at antallet af døde på plejehjem først topper i uge 2. Herefter falder kurven markant uge for uge.

Det er på SSI-statistikken, gengivet af DR, konstatérbart, at antallet af døde med covid-19 på plejecentrene stiger i slutningen af året og topper i uge 2 i 2021 for derefter at falde markant uge for uge. Bortset fra et meget lavt tal på kun 15 døde i Klagers statistik (omkring årsskiftet) så udviser også denne statistik et fald i årets første uger målt i forhold til toppunktet med 87 døde.

Jeg kan ikke her afgøre, hvorfor der er uoverensstemmelser mellem SSI's tal som gengivet af DR og Klagers tal, der begge skulle vise udviklingen i døde med covid-19 på landets plejecentre. Klager har ikke kunnet belyse hvorfor.

Jeg lægger DR's tal fra SSI til grund, og jeg konstaterer, at der ikke sker en stigning i antal døde plejehjemsbeboere med covid-19 fra uge to og frem.

Timenyheden i Radioavisen refererer meget nøje data. Det siges, at antallet af døde bliver ved med at falde. Derefter refererer Radioavisen professor i eksperimentel virologi, Allan Randrup Thomsen. Radioavisen gengiver ekspertkildens vurdering, at det er den begyndende effekt af vaccinerne, som slår igennem, således at færre plejehjemsbeboere dør med covid-19.

Der er nøje overensstemmelse mellem Radioavisens kilder (SSI og Allan Randrup Thomsen) og udtalelserne i timenyhederne.

Klager har ikke godtgjort, at der ud fra tallene skulle ske et stigende antal dødsfald med covid-19 på landets plejecentre efter at vaccinationsprogrammet begyndte den 27. december 2020. DR har anvendt en ekspertkilde til fortolkning af tallene. Der er nøje

overensstemmelse mellem kildernes udsagn og Radioavisens indslag. Der er ikke nogen dokumentation for, at DR – som hævdet af Klager – skulle have tilbageholdt information. Klager får ikke medhold i sine påstande.

Konklusion og sammenfatning

Klager kritiserede et indslag i Radioavisen den 9. februar 2021 kl. 21.00. I indslaget blev der sagt, at dødsfald som følge af corona på plejehjemmene var det laveste siden midten af december. Ligeledes blev en virolog - professor Allan Randrup Thomsen - citeret for at sige, at det nok skyldtes effekten af de begyndende vaccinationer. Klager fandt indslaget uredeligt og krævede et dementi. Klager fremlagde sin egen statistik med Statens Serum Institut som kilde til udviklingen i døde med covid-19 på landets plejecentre. Klagers tal går til uge 4.

I forhold til DR's statistik for samme udvikling, som løber frem til uge 6, er der ikke sket en stigning, men et drastisk fald siden vaccinerne blev introduceret den 27. december 2021. Både Klager og DR benyttede sig af SSI's tal for antallet af døde med covid-19 på plejecentre, men der er ingen tendens, der tyder på stigende dødstal. Der er ingen dokumentation for, at DR skulle have fortiet information, som påstået af Klager. DR havde ret til at lade en ekspert – professor Allan Randrup Thomsen – om at kommentere tallene. Radioavisens nyhedsgengivelse i timenyhederne den 9. februar 2021 klokken 21.00 holder sig til de oplysninger, der er tilgængelige og gengiver dem korrekt og redeligt.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 28. maj 2021

